

Zo leefde Ginderbroek

in de

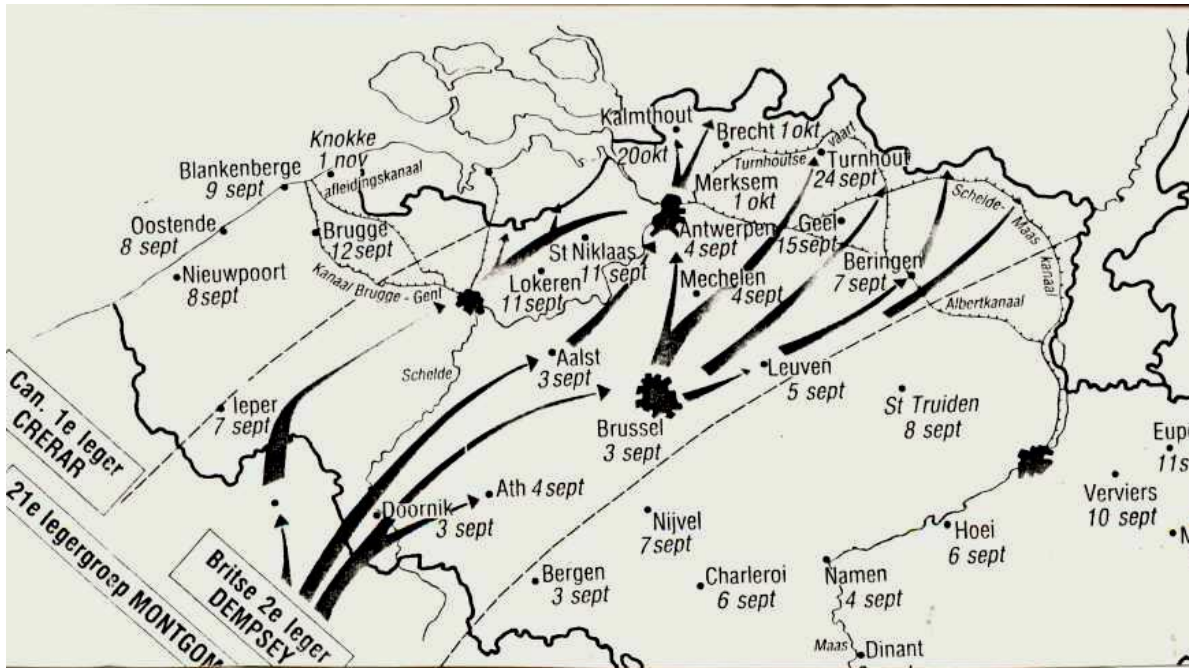
Tweede Wereldoorlog

Septemberdagen 1944 - Een Engelse tank met Anna Van Baelen, Rine Nietvelt en Yvonne Nuyts, op het Pleintje van Borgerhout (nu Texaco).

Septemberdagen 1944 - Een sherman tank rijdt door Ginderbroek. Mevrouw Maria Evans en de meisjes Stien Vanarwegen en Delfien Verrezen, de tante van Lynn van Wezenbeek, en nog andere meisjes uit Ginderbroek, klommen op een tank en beleefden een van hun heerlijkste momenten tijdens die Bevrijdingsdagen

De Bevrijding van Mol - 13 september 1944

De bevrijding van West-Europa werd op 6 juni 1944 ingezet met de landing in Normandië. Na de doorbraak te Avranches (Frankrijk) op het einde van juli 1944 verliep het westelijke offensief tegen de Duitsers bliksemsnel. (Algemene kaart en foto)

De bevolking snakte naar de bevrijding, naar een echte sigaret, naar eindelijk iets te eten waarvan men de smaak niet meer kende, naar vrij rond te lopen ...

De tweede Amerikaanse Pantserdivisie overschreed de Belgische grens op 3 september 1944 en 's anderendaags al trokken de Engelse troepen van Montgomery Brussel binnen.

Een uitzinnige menigte bedolf de Britse bevrijders onder bloemen, bier, fruit, dansen en kussen. De volgende dag hielden de Engelsen, de Amerikanen en de Belgische brigade Piron een overwinningsfeest. Begin september begon in onze streken al de Duitse aftocht. Van het fiere Duitse leger van 1940 bleef niet veel meer over. Rammelende karren en fietsen vervingen de ronkende wagens die vier jaar geleden hier binnenstormden.

Terugtrekkende Duitsers in de Graaf de Broquevillestraat. De foto's zijn stiekem genomen van achter een raam.

Zes maanden lang verbleven Duitse soldaten in de ouderlijke woning van Trees Berghmans in Ezaart:

Een jonge Duitse soldaat zei op een middag: 'Madammeke, de Engelsman is geland.'

'Allé, is hij geland?' zeiden we verwonderd, hoewel we het al wisten, want in het geheim luisterden we naar de Engelse post op de radio.

'Een velo ... we zijn weg.' Hij en de andere soldaten namen een velo die ze ergens zagen staan en reden naar hun bureau in het Centrum.

We durfden al niets te zeggen, bang dat we meegenomen werden ...

'Als we er maar vanaf zijn, als we er maar vanaf zijn', dachten we.

Amai toch! Wat een tijd!

De 16-jarige Staf Sannen merkte midden 1944 aan allerlei kleinigheden dat de Duitsers aan de verliezende hand waren:

Meer en meer deden ook de geruchten de ronde dat er iets op til was en ook de uitzendingen van de Engelse radio lieten sterk vermoeden dat er werkelijk een invasie in voorbereiding was.

Dat het met het Duitse leger stilaan bergaf ging, was ook al geen geheim meer. Hun vrachtwagens en tanks werden zo min mogelijk gebruikt om de kostbare benzine te besparen. Ik zie het nog of het pas gisteren gebeurde. De eenheid die in Mol was ingekwartierd in die periode bestond uit verbindingstroepen die instonden voor het aanleggen van militaire telefoonlijnen en het uitrusten en in stand houden van radioverbindingen. Dat waren praktisch allemaal zeer jonge rekruten van ongeveer achttien jaar oud, waaronder een grote meerderheid Oostenrijkers. Het bleek dat deze jonge soldaten, wier geboorteland door Hitler gewoon bij Duitsland werd 'aangesloten', tegen hun zin bij het Duitse leger waren ingelijfd. Zelfs hun chef liet ook stiekem zijn antigevoelens blijken.

René Berghmans uit de Hooistraat moest van zijn moeder nog de mis gaan dienen in het 'gasthuis':

Op het einde van de oorlog hadden de Duitse bezetters de woningen van de onderpastoors opgeëist en de geestelijken hadden hun intrek genomen in het gasthuis, waar ze in de kapel elke dag hun mis opdroegen. Ik was misdienaar en mijn moeder was zo'n gelovige vrouw dat ze ondanks de oorlogsdreiging tegen mij zei dat ik toch de mis moest gaan dienen.

Ik sprong op mijn fiets en reed langs de Hoogstraat naar het gasthuis. Aan den Diels kwamen ineens twee Duitse soldaten uit het zijstraatje gelopen, hielden me tegen, trokken mijn fiets uit mijn handen en waren ermee weg. Als een gehoorzaam kind stapte ik dan maar te voet verder naar het gasthuis waar ik net op tijd aankwam om de mis te dienen. Maar er was geen mens in de kapel en de onderpastoor had daardoor enkele hosties over. Om die heilige broodjes niet in goddeloze handen te laten vallen, vond hij er niets beter op dan een deel ervan aan mij te geven om ze te nuttigen.

Staf Schaevers uit Ginderbroek was erbij toen zijn schoonvader de Lo zijn fiets ruilde met die van een vluchtende Duitse soldaat:

De geallieerden waren al een tijdje in Normandië geland en het Duitse leger op terugtocht, toen de Lo (Leopold Verhoeven) en enkele jongere kadees Duitse soldaten zagen komen aanrijden met fietsen die ze waarschijnlijk hier of daar hadden meegepikt. De oudste geraakte echter met moeite vooruit, hoewel hij zich krom duwde. Hij had wel een ferme fiets, maar de achterste band was kapot. De Lo had in het schob nog een versleten fiets staan met twee flexibels als banden.

'Zeg Lo, 't is het moment. Je moet uw fiets met die van die Duitser vermangelen en je hebt ne goeie.' Ze deden teken aan de Duitser om

te stoppen en met gebaren werd duidelijk gemaakt dat de Lo zijn fiets wilde omwisselen. De Duitser keek even naar de banden, voelde of ze hard genoeg stonden en de ruil was meteen gesloten: de Duitse soldaat kon verder met de fiets van de Lo en de Lo had een stevig model van een fiets.

Stien Ruts uit de Oude Molenstraat zag hoe meer en meer Duitse soldaten door het dorp zich terugtrokken:

In de loop van juli en augustus 1944 begonnen de Duitsers langzaam de aftocht te blazen. Dag na dag zagen we steeds weer soldaten door het dorp trekken. De fut was eruit. Ze zagen er haveloos uit. Enkelen hebben hier nog tegen de haag gezeten om uit te rusten. Ze waren eruit gemuisd. Het werd waarschijnlijk te warm.

Bij de aftocht van de Duitsers heeft de Etat major met zijn Staf nog ons huis opgeëist. Ik had pas een kastrol patatten gekookt. De Duitsers vielen binnen. Ik moest voor hen de patatten in een pan bakken. Met 'sjechels'. Ze hadden de ajuinen in de keuken zien staan.

Als ze hun buik vol gegeten hadden, moesten we ons huis uit.

'Hier neven!' en wij gingen bij mijn zus overnachten. Voor onze deur was er de hele nacht een wachtpost.

Rond zes uur in de morgen hoorden en zagen we niets meer.

'Ik ga eens kijken', zei ik.

'Blijf maar hier! Blijf maar hier', herhaalde mijn man Jef. Maar ik kon het niet meer uithouden. Hoewel ik zo bang was als een wezel, ging ik langs achter door de hof. Gewacht. Geluisterd. Met een kloppend hart. Niets. Ik deed de deur traag open en stapte stilletjes binnen. Ik trilde in mijn benen. Niets. Ik deed het licht aan. Onder de zetel lagen drie granaten. De kelder lag vol stro. 's Avonds waren ze nog een mijt stro gaan halen bij Janneke Sannen. We hadden ze ermee zien sleuren. Ik ging onze Jef halen en vertelde het. De burens kwamen zien,

twee van hen reden naar het gemeentehuis. De politie kwam de handgranaten ophalen.

Een van de Duitsers zei de avond ervoor nog: 'Krieg omtrent gedaan, madame. Na de Krieg naar moeder, de vrouw.' Dat zei hij.

'Maar God weet wat hij nog allemaal heeft meegemaakt', dacht ik.

Naar de Donk, achter het Kempisch Kanaal trokken ze. Daar heeft men nog een drietal weken gevochten. Vooral in Ten Aard, waar geen vierkante meter meer te vinden is waar geen granaat was gevallen. De bomen van Ten Aard werden achteraf door de zagerij niet verwerkt, bang om 'schrappels' in het hout tegen te komen.

De geallieerde troepen die België begin september binnenvielen, hadden maar ruim een week nodig om het grootste deel van het land van de Duitse bezetting te bevrijden.

3 september 1944 – Het Amerikaanse leger en de Belgische Brigade Piron steken te Rongy de grens van Frankrijk met België over.

Brigade Piron of officieel de Belgische 1e Infanteriebrigade werd tijdens de Tweede Wereldoorlog in het Verenigd Koninkrijk opgericht en stond onder bevel van Jean-Baptiste Piron.

Vanaf 28 augustus 1944 viel de brigade onder de Britse 49ste Divisie van het Britse 2e Leger.

De brigade bestond uit 2200 gevluchte Belgische en Luxemburgse militairen. De eenheid werd opgeleid in Tenby (Wales). Ze nam niet deel aan de landing in Normandië, maar landde op 7 augustus 1944 in Arromanches en Courseulles-sur-Mer, en bevrijdde op 21 augustus Cabourg, op 22 augustus Deauville, op 24 augustus Trouville-sur-Mer en op 25 augustus Honfleur.

Nadien nam de brigade deel aan de bevrijding van België. Ze stak op 3 september bij Rongy de grens over en bevrijdde een dag later de hoofdstad Brussel. De militairen kregen hierna een paar dagen verlof om hun familie te bezoeken. Vervolgens nam de eenheid deel aan de veldtocht in Nederland, met name op Walcheren en in de Betuwe.

Na de oorlog vormde ze de kern voor het nieuwe Belgische leger. De brigade bezette in Duitsland de streek rond Siegen en Lüden-scheid.

Bij de aftocht van de Duitsers verstopte Gust van de Melkboer, alias Gust Boeckx uit de Nieuwstraat, zijn paard in het broek:

Bij het terugtrekken van het Duitse legers namen ze alles mee, waarmee ze konden rijden. Ik had nog een paard dat op stal stond bij Stans Muis. Stans kwam naar ons toegelopen: ‘Gust, de Duitsers zijn daar, pas op voor uw paard!’

Ik haalde het paard direct van stal en trok ermee naar het broek. Daar stonden toen bonen met staken – wat in het broek zelden te zien was – en achter die haag bonen zette ik mijn paard uit het oog van de Duitsers. Drie dagen en nachten ben ik daar met mijn paard gebleven, samen met anderen die hun fiets of radio bij zich hadden.

Jef Schroyen hoorde in de Hooistraat hoe iemand riep: 'De Engelsen zijn daar!'

De Lim, Charel Cornelissen, woonde op de hoek van het Pleintje van Borgerhout en de weg naar Ezaart, nu residentie Kaberuyv. Achter hun herberg stond zijn duiventil. Op de dag van de bevrijding op 13 september 1944 zag hij kort na de middag van op zijn duivenhok de geallieerden aankomen langs de Borgerhoutsendijk.

'Ze zijn daar! De Engelsen!' riep hij naar beneden.

De verkenningsrupswagens rolden over de Nete en stopten bij de eerste huizen van Ginderbroek. Aan de Polderstraat namen ze een kleine rustpauze. De granaatwerpers werden langs de Borgerhoutsendijk opgesteld en begonnen naar de kerktoren van Mol-Centrum te schieten. Wij hoorden de schoten telkens vertrekken.

Fons Berghmans uit de Hooistraat keek zijn ogen uit bij het zien van de eerste geallieerde soldaten:

Jules, de zoon van mijn tante Mieke, werkte voor de Duitsers in de kazernes van het 'Kamp' van Leopoldsburg. Omdat ik ondergronds leefde met veel angst, zocht ik werk en mijn neef nam mij er mee naartoe. Omdat ik van te voren al enkele jaren bij Pier Schoen, Pier Cuyvers in Ginderbroek, gewerkt had, stelden de Duitsers mij te werk in het atelier van de schoenmakerij van de kazerne te Leopoldsburg. We waren er met een groep van 4 soms 5 arbeiders, met een paar Russen, om de laarzen van de Duitse soldaten te herstellen.

Plotseling werd meegedeeld dat het regiment ergens anders naartoe moest en dat de arbeiders in dienst mee moesten. Ik begon te twijfelen of ik wel zou meegaan, want mogelijk was het naar het oorlogfront. Daarom vroeg ik aan de chef of ik wat verse kleren bij ons thuis mocht gaan halen.

Ik keerde echter niet meer terug en dook opnieuw onder. Eerst ging ik 's nachts slapen bij mijn tante in Geel, en toen ik geen fiets meer had bij tante Stans op de Kleppenbergh, vooraan in Ezaart.

Op een dag kwam een Russische arbeider die op het Opvoedingsgesticht op de Markt voor de Duitsers werkte, naar ons thuis, hij kende mijn adres nog van uit Leopoldsburg, en vroeg aan mijn moeder of ik er niet kwam helpen bij de reparaties van de bottines. Ik hapte toe en was weer schoenen aan het lappen voor de Duitse soldaten.

Maar de oorlog liep op zijn einde, de geruchten verspreidden zich snel dat de geallieerden al heel dicht bij waren. Ik was er pas enkele dagen of we hoorden het kanonnengebulder al en de Duitsers trokken zich al in kleine kolonnes ordeloos terug.

Ik stak 's avonds mijn hamer en mijn mes al op zak met de bedoeling niet meer terug te gaan. De volgende dag trokken de geallieerden op naar het Centrum van Mol. Langs Bel en de Volmolenbaan kwamen de eerste pantserwagens op de Borgerhoutsendijk aangereden. Enkele uren later al gevolgd door een kanon dat zich langs de Borgerhoutsendijk opstelde.

Wij ernaartoe en toen het vuurwapen geladen en gericht was op de toren van Mol, mochten wij de trekker overhalen. Van de schok vloegen we bijna een halve meter achteruit.

De dag er voren had ik nog met de Duitse soldaten gewerkt en nu waren we ze aan het beschieten.

Ook voor ons huis in de Hooistraat laveerde een geallieerd kanon op zoek naar wat beschutting om het in stelling te kunnen zetten. Het heeft echter niet moeten schieten. Wel deelden de soldaten chocolade uit en ook sigaretten. Toen ben ik begonnen met te roken.

De Engelsen hadden pas het Centrum van Mol bevrijd of overal heerste er een spontane vreugde.

Dakwerker War van 't Kapiteintje van Ginderbroek vond er niets beters op dan naar de kerktoren te rennen en de Belgische vlag naar boven te dragen en uit de toren te laten wapperen.

De laatste Duitse eenheden hadden zich teruggetrokken achter het kanaal van de Donk en er zich verschanst. Ze stelden hun geschut weer op en schoten in de richting van de kerktoren. War van 't Kapiteintje was vlugger naar beneden dan hij naar boven was gerend.

We zaten in een gracht omhoog te kijken, omdat we een eskadron vliegtuigen hoorden. We zagen ze in de richting van Duitsland en het waren er veel.

Het bleek de inleiding tot de bevrijding van onze streken. Al dagen te voren trokken Duitse kolonnes zich terug. We voelden dat de geallieerden in aantocht waren. 's Avonds gingen we gespannen naar bed. Zouden we nu eindelijk verlost zijn van de bezetters?

Bij het binnentrekken van Mol zagen we voor het eerst Engelse soldaten in levende lijve. Ik keek mijn ogen uit naar hun kaki uniform en hun platte helm. Ze lachten hun witte tanden bloot.

Na de eerste schermutselingen trokken de volgende dagen tanks en vrachtwagens door Ginderbroek verder naar het kanaal te Donk.

Er reden jeeps met vrolijke soldaten in kaki uniformen. Ze stopten om meisjes chocolade en zijden kousen te geven. En de jongens kregen chewing gum. We kregen corned beef in dozen te eten.

We begonnen mee te zingen van: 'It's a long way to Tipperary, it's a long way to go.'

Nieuwsbrief Kamer voor Heemkunde:

Een Brits mortier stond opgesteld op het Pleintje van Borgerhout in Ginderbroek en ze concentreerden hun schoten op de Molse toren waar nog enkele Duitse soldaten weerstand boden.

Er werd nog wat over en weer geschoten. Ook het hotel 'Belle Vue' werd getroffen en in de keuken kwamen granaatscherven terecht. Mieke Pen (Ooms) van Ginderbroek die in de keuken was, werd getroffen in haar linkerarm.

Spoedig werden de huizen bevlagd met de Belgische driekleur en iedereen tooide zich met de vaderlandse kentekens. De bevrijders werden verwelkomd met bloemen.

Ik had een kom met verse tomaten geplukt en stond naast de weg, tot een Engelse soldaat ze kwam ruilen voor enkele repen chocolade.

Dit is een beeld van de stukgeschoten weverij van de gebr. Peten, die achter de kerk lag. De geallieerden die aan de Borgerhoutsendijk waren opgesteld, vuurden hun projectielen naar de kerktoren die nog als uitkijktoren werd gebruikt door de laatste Duitse soldaten. De projectielen die de toren niet troffen, ontploften op de woningen of magazijnen die achter de kerk lagen.

De bevrijding van Ginderbroek, meegemaakt en verteld door Jef Geys

Hoewel Jef Geys in Rosselaar woonde, was hij toch een van de eerste getuigen van het binnentrekken van de Engelsen in onze wijk. Jef is van 1928 en was toen een jongen van 16. Hij had al een jaar normaalschool te Mechelen-aan-de-Maas achter de rug en nu het vakantie was, hielp hij thuis op de boerderij. Ze woonden langs de weg Mol-Balen, waar nu garage Opel De Lim is gevestigd.

Hij besepte op het einde van de oorlog niet goed wat er allemaal gaande was:

Ik voelde wel de beperkingen van vier jaar bezetting, de spanning en de angst die er thuis heersten en ik was ook in de ban van de geruchtenmolen van aanhoudingen en moordpartijen in die tijd.

Ik had enkele neven, die soldaat waren geweest tijdens de mobilisatie en bij de inval van de Duitsers in mei 1940. Maar ik wist niet goed waar die gebleven waren en wat ze zoal uitrichtten. De brug van Balen was opgeblazen en ik had horen vertellen dat daar in de buurt een jongeman was doodgeschoten.

Toen ik een koe naar de vetwei bracht, zag ik in de berm van de dreef ernaartoe uitgegraven kuilen met legervoertuigen onder camouflage-netten staan. Ik stond ineens midden in de oorlog. Op dat ogenblik zag ik twee jongemannen rijden van de Hutten met een duivenkorf op het stoeltje van hun fiets naar een naastliggende weide voor de eerste leervlucht van hun reisduiven. Maar de mannen werden opgepakt en meegevoerd. Achteraf hoorde ik vertellen dat het toen ten strengste verboden was duiven te laten vliegen en dat die gasten bijna doodgeknuppeld zijn in het Gesticht op de Hutten van Mol.

En dan al die berichten die sommigen wisten te vertellen over de Engelse landing in Normandië en over de Engelsen die de Duitsers al uit

Frankrijk hadden gedreven. De geallieerden zouden zelfs aan de Belgische grens zijn aangekomen. Het werd allemaal voor waar verteld, want sommigen hadden dat gehoord op de radio, die op zolder of wie weet waar, was geïnstalleerd. Dat geheimzinnige gedoe gebeurde allemaal binnenshuis of stiekem bij toevallige ontmoetingen in de stal, op het werk of op het land. Men waagde zich zo weinig mogelijk op straat en het viel op dat de Molderdijk er verlaten bij lag. Ik had ook al horen vertellen dat er razzia's waren uitgevoerd en een hoop mannen waren meegevoerd naar het Gesticht.

Dan kwam de verordening vanuit de gemeente Balen dat de jongemannen boven de achttien het dorp niet meer mochten verlaten.

Mijn ouders meenden dat hun zoon, die door zijn gestalte kon aangezien worden als een volwassen kerel, beter naar zijn broer Emiel in Mol kon gaan overnachten.

Mijn broer Emiel woonde aan het Borgerhoutse Pleintje (waar nu een kapelletje staat) en ik nam er mijn intrek en belandde zo in Ginderbroek. Maar ook hier was de oorlogssfeer te snijden. Enkele maanden geleden waren hier in de wijk nog twee razzia's uitgevoerd en de naaste buurman van mijn broer, Pierre Sterckx, was ook opgepakt en weggevoerd naar Duitsland en sindsdien had men niets meer van hem vernomen.

Men raadde mij daar aan maar binnen te blijven en slechts in de tuin wat werkzaamheden uit te voeren. Op straat komen leek niet aangeraden. Alleen als het moest, haastte men zich naar de winkel of naar de burens. Bij luchtalarm dook iedereen onder in de kelder die als een abri was ingericht. Soms zag men van achter het raam een enkele Duitse koerier of enkele vrachtwagens over de Borgerhoutsdijk voorbij snorren. We hadden al horen vertellen over de afrekening in de Most waar een tiental burgers op 11 september 1944 door terugtrekkende Duitse soldaten waren geëxecuteerd.

Uit de verte klonk geregeld geschut en geratel van vuurwapens. En op de middag van 13 september ging de mare rond dat de Engelsen -

zo werden in het begin van de bevrijding alle geallieerde soldaten genoemd, zowel de Schotten als de Walesmannen en de Canadezen - over het Albertkanaal in Eindhout waren geraakt en dat ze naar hier aan het oprukken waren. Het Albertkanaal was voor de mensen van deze streken een bijna onneembare verdedigingslinie geweest en als die kon overgestoken worden, dan was het hek van de dam.

Rond 14 uur die middag rolden een drietal 'carriës' over de Borghoutsendijk. Het waren van die kleine rupswagens, waarin een soldaat achter het stuur zat en een andere naast hem met een 'mitraillette' in aanslag en nog twee op de achterbank.

Ze kenden de streek, want ze reden niet over de grote weg maar langs de woning van mijn broer Emiel en draaiden om in de Polderstraat. Naast de gevel van de eerste woning zetten ze hun verkenningvoertuig stil en de soldaten verscholen zich tegen de gevel.

René Berghmans uit de Hooistraat, een zijstraatje van de Polderstraat, was toen 12, 13 jaar, en keek wat wantrouwig naar drie geallieerde infanteristen van de verkenningstroepen, die even uitbleezen bij hun pantservoertuig in de Polderstraat. (Fotograaf onbekend)

13 september 1944 - Bij het binnentrekken van Ginderbroek zocht de eerste patrouille een zijstraat op. Het was de Polderstraat. Ze stapten uit, legden hun bepakking af en pakten hun noodrantsoenen uit, maar steeds met het geweer in de aanslag om bij het minste onraad te kunnen reageren.

De eerste ontmoeting van knapen uit Ginderbroek met de Schotse infanteristen had plaats in de Polderstraat, iets over de Nete. Van dan af ging het snel. Vooruitgeschoven infanteristen trokken langs de Beekstraat, toen nog onbewoond, in de richting van het dorp. De lichte rupsvoertuigen verspreidden zich snel in het Mols Veld. Twee rijen Schotse infanteristen schoven in dekking door de Nieuwstraat en de Hoogstraat. Op de hoek van de Hoogstraat wilden ze de Veldstraat indraaien. Maar aan het Meubelpaleis Antonis, nu kindwinkel Nathalie, stond nog een Duitse mitrailleur opgesteld, die in de richting van de Veldstraat en de Nieuwstraat vuurde.

De verkenningstroepen gebruikten meestal de Carrier, een licht gepantserd gevechtsvoertuig. De Bren Carrier was een klein pantservoertuig van de infanterie, dat meestal bewapend was met een Bren, vandaar de naam Bren Carrier. Er konden vier personen in: voorin de chauffeur en de commandant en achterin de schutter en de helper, die de zware driepoot moest versjouwten en de munitiedozen aandraagen. Het voertuig werd geproduceerd tussen 1934 en 1960 en veel gebruikt door de Britse troepen tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Jef Geys vervolgt zijn bevrijdingsverhaal:

De Engelsen! De Engelsen zijn hier! Men geloofde zijn eigen ogen niet. Hoe waren die hier geraakt, na vier jaar oorlog en Duitse bezetting? En dan die mannen in die lichte kaki tenue en die platte soldatenhelm! En die verweerde, vermoeide gezichten! Helden waren het, helden van een andere planeet. Ja, ze stonden ineens naast onze deur. Maar echt veilig leek het niet, want men hoorde nog geregeld salvo's van schoten en inslagen van granaatprojectielen. Dus waren er nog Duitsers in de buurt. Waar zaten die dan nog?

Daar kwamen vier grotere tankwagens op rubberbanden aangereden. Ze hielden stil voor de woning waar mijn broer woonde en aan de

vetweide van Marie van Borgerhout zetten ze zich in stelling met hun loop naar de kerk van Mol-Centrum gekeerd. De toren zou nog een uitkijkpost van de Duitsers kunnen zijn. Ineens een salvo van 'Boem-boemboem ...' en we hoorden de projectielen fluitend wegvliegen. Daarna was het even rustig, maar na een tijdje volgde weer een salvo vanuit de loop van de kanonnen. Kruiddamp walmde om de vuurwapens.

Ondertussen moeten die twee verkenningsvoertuigen verder zijn gereden, via de Hoogstraat naar de Veldstraat (nu Martelarenstraat). Maar daar werden ze beschoten door een Duitse mitrailleur. De verkenningsvoertuigen keerden op hun stappen terug en intussen kwamen meer van die voertuigen aangereden.

De mensen kwamen uit hun schuilkelders en schoorvoetend waagden ze enkele passen van hun woning, maar keken met veel argwaan om zich heen. Als dan ergens weer kanonnen bulderden, schoven ze meteen weer binnen. Dat gebeurde zo enkele keren, maar telkens kwamen er meer mensen op straat en bleven er ook wat langer hangen.

Het was voor iedereen een onwerkelijke wereld. Men bewonderde die stoere Engelse soldaten en hun robuuste voertuigen, maar tezelfdertijd heerste er de angst dat het nog kon mislopen. Hoe meer voertuigen aanrukten, hoe geruster de mensen werden. Wat was hier allemaal toch gebeurd?

We dachten aan onze thuis in Rosselaar. Wat zou er ginder gaande zijn? En zouden ze daar al weten dat de Engelsen Mol hadden ingenomen?

De drang was te groot en mijn broer en ik besloten vlug naar huis te rijden. Als we over de Borgerhoutsendijk reden, zagen we langs de kanten een rij soldaten tegen de berm van de verhoogde weg liggen. Stuurse gezichten onder een platte helm, die precies begroeid was met gras. Onze fietstocht ging snel langs Heidehuizen en het Speelhof naar de Molderdijk.

'Zeg, wat kom jij hier doen?' vroegen ze thuis ongerust af.

'Moe, de Engelsen zijn al bij onze Miel!'

'Hoe, de Engelsen? Wie zegt dat?'

'We hebben ze zelf gezien. Voor het huis van onze Miel stonden al hun tanks.'

Onze ouders trokken ons mee naar binnen, want zij leefden nog onder het angstbewind van de Duitsers. Engelsen hadden ze nog niet gezien, wel Duitsers die vermoeid richting Kamp van Beverlo trokken. We konden niet uitverteld geraken over de bevrijding van de Borgerhoutsendijk. Onze ouders en toegelopen burens luisterden met verstomming naar onze Engelse verhalen. We groeften samen, maar iedereen begon mee te fezelen, precies of Duitse soldaten ergens mee luisterden. Het rumoer steeg, de blijdschap stak op en ineens kwamen onze neven binnengevallen met hun soldatenpet van de mobilisatie op en ze hadden er zelfs een band met de Belgische kleuren over gespannen. En nog eens moesten wij ons verhaal vertellen en hoe vaker het gebeurde, hoe straffer en dikker alles in de verf werd gezet.

We besloten terug naar de Borgerhoutsendijk in Mol te rijden. Onze ouders bleven liever in de boerderij, want zij waren te oud voor al dat gerakker en er moest toch iemand bij de beesten blijven.

Ik bleef bij onze Miel slapen en wanneer we 's anderendaags 's avonds terug naar Rosselaar keerden, stonden de Engelsen daar ook al aan de opgeblazen brug van Balen.

Daardoor reden de meeste geallieerde voertuigen naar de brug van Rosselaar, waar ze al bezig waren naast de kapotte een noodbrug aan te leggen. De Engelsen hadden kleine bootjes in het kanaal gelegd en de zagerij had balken moeten leveren om die erover te leggen. Eens alles was vastgesnoerd, reden de voertuigen over de waggelende brug. De strijd richtte zich nu vooral naar het Kamp van Beverlo en zo werd onder meer het dorp Hechtel plat geschoten.

In Mol en Balen was het voortdurend een toe- en doorvoer van allerlei materiaal en we keken onze ogen vooral uit naar die zware tanks en die kakikleurige vrachtwagens op hoge wielen. De angstige verstomming verdween uit die bevrijde dorpen.

Toen we vlakbij hun haltes en bivak kwamen, hoorden we rondom ons niets anders dan Engels praten. We dachten dat we in een ander land terecht waren gekomen. Engels! Wat een vreemde, maar toch een wonderlijke en vloeiende taal! Dat die dat allemaal konden, dat ging ons petje te boven. Tomaten, druiven en perziken sleurden we ernaartoe, uit dankbaarheid voor hun komst en ook wel om iets los te peuteren van hun overvloedige voedselvoorraad.

Maar we werden ook met onze neus meteen op het dagelijkse leven gedrukt. Zo was er een van onze koeien in de wei getroffen door een schrapnel bij het vuren naar de kerktoren van Mol. Niet alle schoten hadden toen raak getroffen en de verloren projectielen vielen ergens verderop. Zo viel een obus op het restaurant Belle Vue en de moeder van Stanske Pen werd er gewond aan de arm. Onze koe moest afgemaakt worden en dat gebeurde op een afzichtelijke en ruwe manier. We moesten daarna de burens aflopen met de vraag of ze vlees konden kopen.

De Bevrijdingsdagen in september 1944 zullen we niet licht vergeten.

Louis Boeckx uit de Oude Molenstraat stond op straat toen de eerste Engelsen met hun camouflagenet over hun platte helm in kolonne voorbij trokken:

We dachten dat de Duitse soldaten al weg waren. Ik was elf jaar en samen met Frans Van Decraen, die wat ouder was en naast ons woonde, gingen we op straat kijken.

De eerste Engelse soldaat die ik zag, lag achter een mesthoop van Mieke van de Rosse, op de hoek van de Polderstraat en de Hooistraat. Zijn mitraillette was gericht recht op de Oude Molenstraat.

Hij deed ons teken terug binnen te gaan. We zagen wat verder ook nog een kanonnetje tegen een gevel staan, dat nu en dan ook schoot in de richting van het Centrum.

Enkele minuten later liepen Frans Van Decraen en ik er toch naartoe en in de Polderstraat zaten twee soldaten tegen de woning van mijn tante, de eerste die we zagen. Ze zaten verscholen achter de woning en waren aan het uitrusten. Ze waren thee aan het drinken en wij mochten uit een kannetje ook eens proeven. Het smaakte bitter.

Jules Verwimp van de Nieuwstraat was tijdens de Eerste Wereldoorlog naar Engeland gevlucht. Daar leerde hij het meisje Mary Evans kennen, dat in 1897 in Swansea geboren was.

In 1918 trouwden ze en twee jaar later kwamen ze in Ginderbroek wonen achter zijn ouderlijke woning, waar nu De Biststraat is.

Hij werd de Engelsman genoemd en zij de Engelse. Het werd voor haar een grote aanpassing: andere taal, gewoonten, keuken.

In 1936 werd haar negende kind geboren, dat de naam kreeg van haar geliefde zus Nelly.

Tijdens de oorlog trad Mary Evans op als tolk voor een gevangen Engelse piloot. Toen Mol bevrijd werd op 13 september 1944, ontmoette ze haar landgenoten (foto op voorpagina).

Later schreef de reporter, die het invasieleger vergezelde, een verslag over Mary Evans in een plaatselijke krant van Wales:

In september 1944 vocht het Tweede Leger zich een weg doorheen de Lage Landen. In de vroege morgen van de 13de september was er een kort maar scherp vuurgevecht met Duitse achterhoedesoldaten in het dorp Meerhout.

De 15de Schotse trok verder op naar Mol. Onze reporter uit Pembroke Dock uit Wales zat in een artillerie-observatie-eenheid die dadelijk daarop Mol binnentrok.

In Mol heerste een wild enthousiasme.

Bloemenkransen werden op de voertuigen gehangen en de overwinnaars werden met omhelzingen overladen. Zoekend en roepend tussen de menigte bevond zich een kleine vrouw met een sjaal over haar schouders. Met een Welsh accent riep ze ons toe: 'Zijn er Taffy's tussen u?' (Taffy = Welsman).

De enige Welsman daar was onze reporter. Die werd overladen met vragen van mevrouw Mary Evans. Maanden later onthaalde ze nog Welse boys bij haar thuis.

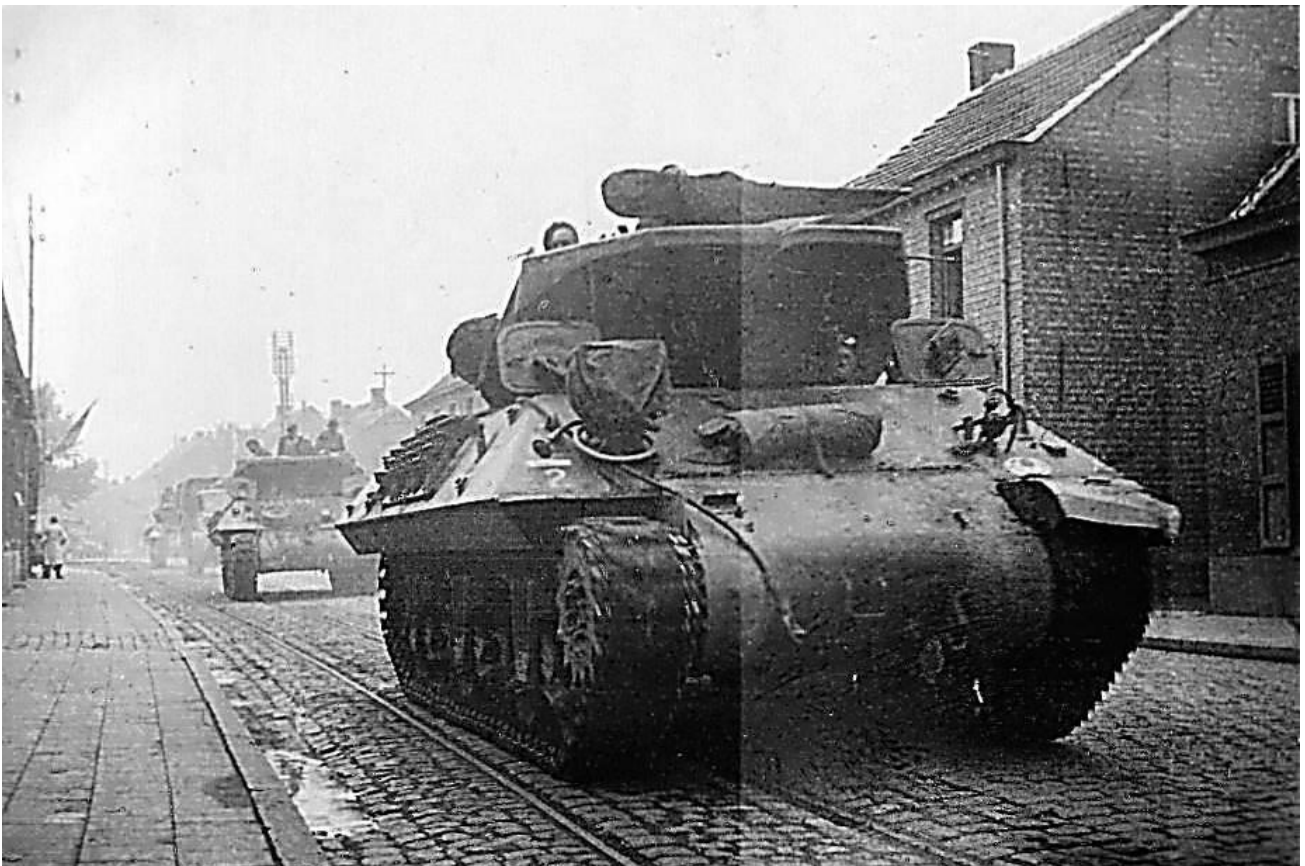
Juul overleed in 1966 en Mary in 1981.

Britse bevrijders voor het huis 'De Wildeman' (nu Michel) op de Markt met in hun midden Mary Evans uit de Nieuwstraat.

Toen de eerste tanks binnenreden, konden de mensen moeilijk hun ogen geloven. Wat een gevaarte rolde daar over de kasseiweg! Het dobberde alsof de aarde ratelde en trilde, de wielen met tanden da-verden in de ijzeren rupsbanden en een kanonnenloop schouwde over de straat en dreigde alles te vernietigen. Dat hadden ze nog nooit gezien.

De volgende foto's zijn door Louis Van Vlerken genomen vanuit zijn woning in Ginderbroek, die in 2012 afgebroken is.

September 1944 – De eerste kolonne tanks rijdt Ginderbroek binnen.

De Sherman tank werd vooral gebouwd om infanterie-eenheden te steunen tijdens hun operaties en niet zozeer om de confrontatie aan te gaan met Duitse tanks, die superieur bleken in bepantsering en vuurkracht. Het 75 mm-kanon was een effectief wapen tegen infanterie en antitankgeschut en de snelheid van de tank en haar betrouwbaarheid stelden de Amerikanen in staat tot imitatie van de Duitse Blitzkrieg-tactiek, die ze hadden bestudeerd.

Nog september 1944 – Geallieerde voertuigen doorkruisen de wijk. Aan de gevels hangen nog de Belgische driekleuren van bij de bevrijding.

Een pantservoertuig Bren Carrier met een zes koppige bemanning, een kanon voorttrekkend.

Bij de bevrijding werd de ouderlijke woning van Stiena Dierckx uit de Oude Molenstraat erg getroffen:

Tijdens de aftocht van de Duitse soldaten vluchtte het gezin van Jef Dierckx van de Oude Molenstraat naar Achterbos, maar 's anderendaags keerden ze al terug, bang dat hun winkel leeg zou geplunderd worden. Mol-Centrum werd door de geallieerden beschoten vanuit de Borgerhoutsendijk. Enkele woningen in de Oude Molenstraat kregen het zwaar te verduren, onder meer die van Stans Nijs en Jef Dierckx, de Fache genoemd. Tot op heden zijn de gaten in de zijgevel nog te zien. Ook de geknotte lindebomen voor het huis werden doormidden geschoten. Jef heeft de openingen in de stammen eerst met slijk gevuld en ombonden met een juten zak. Later metselde hij de openingen dicht met mortel. De bomen hebben het overleefd.

De Engelsen stelden hun tanks op in de Oude Molenstraat. Eén ervan stond zelfs in de tuin van Jef Dierckx, achter de houtmijt.

Een Engelse tanksoldaat kon een fles wijn niet open krijgen. Jef kon met gebarenspeel duidelijk maken dat hij ze wel in zijn keuken zou gaan openen. Toen het lukte, dronk hij er haastig van, vulde de leegte op met water en duwde de stop weer op de fles.

Bij het binnentrekken van de geallieerden joeg men de kinderen van straat, ook Jeanne Smeyers uit de Hoogstraat die met de bende was meegelopen:

Toen de Engelsen in de Oude Molenstraat toekwamen, stuurden ze ons weg: 'Er kon nog elk ogenblik geschoten worden', konden we uit hun gebaren en hun 'boem, boem'-geluiden afleiden.

Stiena Ruts uit de Oude Molenstraat en haar vriendinnen liepen de bevrijders tegemoet:

De Canadezen zijn Mol binnengetrokken langs Meerhout. We liepen ze tegemoet in de Borgerhoutsendijk. De soldaten werden als koningen ingehaald en we kropen op de tanks.

Toen de Duitsers zich terugtrokken, dachten we dat heel Mol gezuiverd was, maar dat was niet zo. Er zaten nog Duitse soldaten in de Molse toren verscholen. In de Corbiestraat is nog een jonge vrouw doodgeschoten vanuit de toren.

Anna Raeymaekers uit de Baron Van Eetveldeplein maakte de laatste sluiptrekkingen mee van de Duitsers aan de kerk van Mol:

Maar nu, in het midden van de dag, met het vooruitzicht op de komst van de geallieerde troepen en de bevrijding, was het moeilijk om binnen te blijven. Het duurde dan ook niet lang of we lieten de kelder voor wat hij was, slopen naar boven, en stelden ons verdoken op achter de ramen tussen de overgordijnen om te zien wat er op straat gaande was. Op de overkant keken we op café Sportlokaal en het kapperssalon van Rikske Nijs. Plots zagen we hoe hij teken deed alsof hij ons wilde waarschuwen en tot onze grote schrik zagen we twee gewapende Duitse soldaten onder het raam voorbij sluipen in de richting van de Corbiestraat en het Rond, waar ze loopgrachten hadden aangelegd. We doken terug de kelder in en hielden ons gedeisd. Terwijl wij in de kelder zaten, kwamen twee Duitse soldaten uit de Hofstraat, langs het wandelpad achter de Nete en van daar uit wilden ze de Broquevillestraat bereiken. Ze volgden de doorgang tussen het Rood Huis en de drukkerij Eysermans, maar aan de straatkant stonden ze voor een gesloten poort. René Eysermans werd uit de kelder gehaald en moest de poort openen. Hij stond voor twee soldaten waarvan één gewapend was met een antitankwapen 'Panzerfaust'. Eens op straat begaven ze zich in de richting van de kerk en enkele minuten later hoorden we een geweldige knal en de luchtdruk sloeg ons in het gezicht. We hebben zelf niet gezien wat er gebeurde, maar

we vermoeden dat die twee Duitse soldaten op de Markt hun wapen hebben afgevuurd op een Britse tank, die vanuit de Nieuwstraat kwam. Het was een voltreffer, want de tank stond in brand. Ze geraakte nog tot naast de kerk, tussen de toren en het huis Helsen, waar het wrak nog vele dagen te kijk stond. Pas de volgende dag brak de feestvreugde los. De Belgische vlaggen werden aan de ramen gehangen. De voorbijrijdende tanks gooiden chocolade, sigaretten en kaasjes naar de kijkers. Jonge meisjes beklommen stilstaande tanks.

Louis Hannes en nog jongens en meisjes uit de Oude Molenstraat renden de Engelse soldaten tegemoet:

De Schotten die Mol bevrijd hadden, logeerden bij mensen van Borgerhoutsendijk en andere straten. Jong en blij liepen we, jongens en meisjes, de soldaten tegemoet en zwaaiden met de zwart-geel-rode vlag. We gooiden met bloemen en vierden zo de bevrijding.

We kunnen ons de gekte die zich die dagen na de bevrijding van de mensen meester maakte, nog moeilijk voorstellen. Het land vierde misschien wel het grootste massafeest uit de geschiedenis.

De tanks en de vrachtwagens van de geallieerden stonden verdoken achter de woningen en de soldaten logeerden bij de bevolking. Als we de Engelsen eieren of tomaten gaven, kregen we vaak een doosje cornedbeef (ingeblikt rundvlees) of koeken in de plaats.

Mathilde Smeyers en de andere kinderen van hun gezin, dat toen in Balen woonde, werden in veiligheid gebracht:

Tijdens de bevrijding werden ik en andere kinderen uit veiligheid naar de Wezelhoeve gebracht. De Duitsers hadden na een actie van de Witte Brigade een tiental mensen in de Malou terechtgesteld en mijn ouders vreesden dat er nog meer geweld zou volgen.

Het meisje met het witte kleedje ...

Gil Geerings van Millegem wilde een artikel schrijven over het oorlogsmonumentje aan Sas 6.

In een e-mail schrijft hij aan de Kamer voor Heemkunde:

Twee jaar ben ik hier nu al mee bezig en weet al zeer veel over de gesneuvelde officier aan Sas 6. Het was een Amerikaan, die bij het Canadese leger was gegaan en daarna uitgeleend werd aan het Engelse leger. Ik heb contact met de zoon van zijn zus in Californië. In mijn zoektocht heb ik heel wat zaken gevonden over Mol, die ik graag met jullie wil delen.

Ik heb in die twee jaar ook heel wat mensen gemaïld en nu plots krijg ik een mail van de Engelse veteraan Bill Taylor, die door Mol is meegetrokken. Hij maakte deel uit van het 131ste Field Regiment Royal Artillery, die plaatselijke troepen ondersteunde.

Hij heeft nog een laatste wens. Hij herinnert zich Mol nog heel goed. Hij was er op 15 september 1944, zijn voertuig was gestrand zonder benzine en ze moesten wachten. De plaatselijke bevolking begon hen te verwelkomen en de soldaten werden overrompeld door hun vriendelijkheid. Er werd een foto genomen en later naar hem opgestuurd. Hij heeft deze foto zijn hele leven gekoesterd. Hij vraagt nu aan mij of ik een van deze mensen op de foto kan helpen opsporen.

Die vraag kwam bij het wijkcomité toe en gelukkig kenden we die foto en wisten we ook dat Louis Boeckx van de Oude Molenstraat er bij opstond.

Op de achterkant van de foto stond geschreven:

Souvenir from Belge: Mol 15 - 9 1944: Maria, (Sannen), Constance (Sannen), Lisette (Leys) en Justine (Sannen).

Laura
from Belg
Med 15-9-1918
~~Justine~~ eKarna
Constance
Lisette

Rechtstaande van links naar rechts: soldaat, soldaat, Stans Sannen, Lisette Leys, Marie Sannen, Jeanne Smeyers, ?, Bill Taylor, Paul Mols, soldaat, zuster van Fons Michielsens, soldaat.

Onderaan: Louis Boeckx, Charel Sannen, Louis Sannen, Stien Mols, Fons Michielsens en twee dochters van de zuster van Fons.

Louis Boeckx uit de Oude Molenstraat wist het volgende te vertellen:

Deze legerkolonne was gekantonneerd op de hoek van Meerhoutse weg en Braambessenstraat, dus achter de woning van Doreke Hut (Michielsens), vroeger 't Kapiteintje.

Heel die vlakte stond vol met tenten en vrachtwagens, en aan de andere kant van de weg stonden twee kanonnen die om het uur in de richting van Donk en Dessel schoten.

Het militaire domein werd streng bewaakt, maar de jeugd kon zich toch verzamelen voor de eerste tent die tegen de weg stond aan het kapelletje van Doreke Hut, Michielsens. Wij mochten alleen maar bij de voorste tenten komen, maar daar mochten we wel een foto nemen. We hadden rijpe tomaten meegenomen en in ruil kregen we chocolade, een echte lekkernij in die oorlogsjaren.

Bill Taylor behoorde tot het 131ste Field Regiment van de Royal Artillery.

Bill is hier 89 jaar en poseert naast een half-track, een dergelijke Bren Carrier waarmee hij zonder benzine viel.

Enkele maanden daarna stuurde Bill Taylor zijn oorlogsverhaal in Ginderbroek door naar Gil Geerings:

Op 13 september 1944 bereikte mijn regiment Mol. Mijn eenheid was gelegerd op een veld net buiten Mol-Centrum, richting Heidehuizen. Mijn eenheid moest de acties aan het kanaal ondersteunen. In de morgen van de 15de vertrok mijn eenheid naar de volgende locatie. Maar bij deze verplaatsing viel mijn wagen zonder benzine. Het regiment kon onmogelijk wachten en zo moesten we een hele dag wachten vooraleer er iemand ons kon bevoorraden.

De Mollenaars keken naar ons op en iedereen kwam kennismaken. Er werden enkele mooie foto's gemaakt. Een jong meisje maakte grote indruk op mij, want ik werd door haar oprecht en enthousiast verwelkomd en dat is mij steeds bijgebleven. Namen en adressen werden uitgewisseld en toen ik terug thuis in Engeland kwam, lag er een enveloppe klaar waarin een foto stak met enkele namen.

Ik heb die foto heel mijn leven lang gekoesterd. Het is ook een van de mooiste herinneringen tijdens mijn oorlogsjaren.

Bill stak die foto mee in de enveloppe en vroeg of Gil Geerings de personen op de foto kende.

Het liefst wilde de Engelse veteraan dat hij het meisje, dat helemaal in het wit was gekleed, zou kunnen opzoeken, want die wilde hij nog eens graag terugzien.

Louis Boeckx wist ons te vertellen dat dat meisje helemaal in het wit Lisette Leys was. Lisette van molenaar Jan van 't Lotje en ze woonde toen vooraan in de Oude Molenstraat.

Gil Geerings bezocht Lisette, die ondertussen naar een appartement van de vroegere houthandel Vanderhoydonck in de Martelarenstraat was verhuisd, en zij kon het verhaal bevestigen.

Ze had zelfs nog een andere foto van die dag.

Eenzelfde foto, maar nu met een andere opstelling. Het meisje met het witte kleedje is hier duidelijk herkenbaar en Bill Taylor staat schuin achter haar.

Uit het verhaal bleek dat Bill Taylor en Lisette Leys toen een boontje voor mekaar hadden. Bill was echter al verloofd, maar Lisette had toen op hem toch een diepe indruk nagelaten.

Op die foto was Lisette voor onze veteraan vermoedelijk de belangrijkste persoon en nu hoopte hij dat ze nog leefde en dat hij er nog iets van zou te horen krijgen.

Het was de bedoeling dat Bill de ceremonies van de herdenkingen van de bevrijding in Mol in september 2013 zou bijwonen. Spijtig genoeg kon hij op het laatste moment niet komen, omdat een van zijn dochters opgenomen moest worden in het ziekenhuis.

Gil Geerings heeft ondertussen geen contact meer met Bill sinds zijn dochter overleden is. Het laatste wat hij weet is dat het heel slecht met Bill ging en onder observatie was binnengegaan in het ziekenhuis. Hij was midden november 2015 negentig geworden.

Her en der tussen Heidehuizen en Ginderbroek stonden verschillende kanonnen 25-ponder opgesteld, hier een met zijn bemanning. De naam van het kanon slaat op het gewicht van de granaten die het kanon afschoot: 25 (Britse) pond, ofwel 11 kilo. De 25-ponder was het belangrijkste veldgeschut tijdens de Tweede Wereldoorlog en heeft na de oorlog nog tientallen jaren in diverse legers dienst gedaan.

Uit de programmabrochure van de herdenkingsfeesten in 1985:

Op de hoek van de Hoogstraat wilden de geallieerde soldaten de Veldstraat (nu Martelarenstraat) indraaien. Een Duitse mitrailleur was opgesteld op de hoek van de Markt en de Veldstraat, toen het Meubelpaleis (nu kinderwinkel). De mitrailleur vuurde in de richting van de

Veldstraat en de Nieuwstraat. Er werd fel heen en weer geschoten. Een jonge Duitser werd toen in die omgeving zwaar gewond in de buik en onderbuik. Wanneer hij later verzorgd werd door dokter Snoeckx en Albert Peten van het Rode Kruis, riep hij angstig: ‘Nein, nein!’ toen men zijn broeksriem wilde losmaken voor medische verzorging. Schrik voor partizanen?

Na de infanteristen en de lichte pantservoertuigen, die uitwaaierden over het Mols Veld en de boulevard, schoof vanuit de Hoogstraat een zware Britse tank de Veldstraat in. Ze loste een dreunend schot in de richting van de Markt, waardoor de hoek van het ‘Meubelpaleis’ werd weggeschoten. Eender hoe, de Duitse mitrailleur was weggeraakt.

Een Schotse infanterist, die vanaf de hoek van de Hoogstraat ondanks de Duitse mitrailleur getracht had door te breken, was gewond geraakt en was nog over het lage muurtje van Jef Luyckx in de Veldstraat gesprongen. Hij werd geholpen door de latere dokter Fons Vos. De Schotse voertuigen stopten aan het einde van de Gasthuisstraat, tegen het Rondplein aan.

Vanuit het dorp werd ook door Duitse scherpschutters in de richting van de Gasthuisstraat geschoten en zo werd mevrouw Verhulst uit de Edmond Van Hoofstraat dodelijk getroffen, toen zij in de deuropening kwam om de Schotten te verwelkomen.

Intussen waren de Schotse pantservoertuigen vanuit de Nieuwstraat de Markt opgereden. Op de hoogte van de kerktoren werd de derde Schotse tank door de Duitsers getroffen. De tank bolde, in brand geschoten, tot tegen het eerste keldervenster van Huis Helsen, Graaf de Broquevillestraat 5. De tank blakerde de muur naast de poort.

De gewonde Schotse tankbemanning kroop langs de poort van Huis Helsen de kelders van het huis in. Ze verbeterden manmoedig de erge pijn door onder meer de verzorging van dokter Valgaeren.

Twee Duitse soldaten met een ‘Panzerfaust’ hebben die Britse tank in de flank geschoten van achter de hoek van de torenkerk. Zij vluchtten dadelijk weg achter de Nete. Aan Crèmerie Rubens hebben ze een

kinderfiets en een autoped opgeëist en zijn ermee richting Gompel gevlucht.

De Schotten vuurden granaten af in de richting van de Molse kerktoren, onder meer met geschut vanaf de Heidehuizen en het Pleintje van Ginderbroek. Kerk en toren kregen verscheidene voltreffers.

Mimi Peten maakte de bevrijding mee vanuit de Stationsstraat:

Tot hier in Mol hoorden we schieten en ontploffingen, vooral 's nachts. We sliepen niet meer gerust en de schuilkelder was ons toevluchtsoord. Zo werd het woensdag 13 september.

Als ik 's morgens op straat kwam, zat er bij ons op de dorpel een uitgeputte Duitse soldaat. Triest en met hese stem vroeg hij om een glas water.

Gulzig dronk hij het leeg en zei toen: 'We gaan terug naar moeder.'
De aftocht ging verder, richting Turnhout.

Vier soldaten droegen in een dubbel gevouwen laken een gewonde makker, zijn bloed druppelde op de stoep. Ze lieten hem niet achter.

Ondertussen kwam het schieten dicht en dicht bij. In de namiddag durfde bijna niemand meer op straat te gaan. Ik zat aan het raam, achter het gordijn, zo kon ik toch zien wat er allemaal gebeurde.

Opeens kwamen door het 'stretje', nu Smallestraat, twee gewapende mannen, achter elkaar aangeslopen. Ze hadden een witte juten overall aan, met de Belgische driekleur rond de arm en met een donkere alpenmuts op. Voorzichtig kwamen ze tot op de hoek, keken links en rechts en opeens ... liepen ze terug, en verscholen zich achter een haag. Dat gebeurde twee-driemaal.

Tot opeens de witte mannen tot in het midden van de weg gingen en allerlei tekens deden. En ja ... daar waren de eerste Tommy's. In kleine groepjes, allemaal achtereen, dicht tegen de huizen aan, met hun wapens in de handen.

Wat een raar gevoel gaf het ons, die eerste kakisoldaten, met een platte helm en daarover een net met allemaal kleine takjes erin. Zo kwamen onze bevrijders met kleine tussenpauzes voorbij. Goed uitkijkend naar links en rechts of er geen vijand ergens verstopt zat.

Tot opeens een buurvrouw, wiens echtgenoot enkele weken voordien naar Duitsland was gevoerd als politieke gevangene, de straat opkwam en riep: 'Tommy's ... Welcome!'"

De kakimannen waren precies niet verwonderd en lieten zich omhelzen, alsof het zo moest. En dat was dan het teken dat tientallen deuren opengingen en de mensen op straat renden. Ze hadden waarschijnlijk ook, zoals ik, ergens op de loer gestaan, om dit moment af te wachten.

Het was ongeveer 5 uur in de namiddag. Onze bevrijders, Schotten, hadden handen te kort. Iedereen wilde een hand of een zoen van die eerste Tommy's.

De soldaten moesten voort, richting Mol-Donk. Zo volgde de ene kolonne na de andere, vanuit alle straten en langs alle hoeken kwamen de langverwachte bevrijders. De vreugde was alom, de kinderen kregen chocolade en chewing gum en de mannen werden getrakteerd op echte goede sigaretten.

Rond 7 uur 's avonds ging iedereen kijken en wandelde men tot aan de kerk. Voor het gemeentehuis stonden een aantal verkenningstanks, de moeite waard om te zien. Het ging er gezellig aan toe. Het werd laat en het begon te duisteren.

Opeens zagen we in de lucht lichtkogels.

De soldaten liepen naar hun tanks en riepen: 'Alarm! Alarm!' Meteen klonken schoten langs alle kanten. De tanks zetten zich in beweging. Iedereen zette het op een lopen naar huis.

Mijn vriendin en ik waren halverwege toen de kogels over ons hoofd floten. Gebukt en dicht tegen de huizen aan liepen we verder. Tot we in de Statiestraat een deur van een schoenwinkel zagen open staan en het volk zagen binnen vluchten.

In de kelder zaten niet alleen de bewoners van dat huis, maar wel een 30-tal vluchtende wandelaars. Rozalieke, de bazin van dat huis, vond het heel goed dat we kwamen schuilen en ons niet lieten doodschieten. Na zo'n halfuurtje was het schieten geminderd en de baas Rikske deed ons allen uitgeleide. Hij voorop met een bibberend kaarske om de weg te wijzen.

Eens terug op straat hebben we gelopen zoals nooit tevoren. In een mum van tijd stonden we voor onze deur. Die stond ook wagenwijd open. In huis was niemand te zien, maar de kelder zat stampvol met bange burgers die hier dekking hadden gezocht.

Rond 10 uur gingen de vluchtelingen naar huis, ze riskeerden het maar en hoopten veilig het Statieplein en de Turnhoutsebaan te bereiken.

Wij bleven met onze familie en nog een vijftal andere families van de burens, samen 33 zielen, de ganse nacht in de kelder. Van slapen kwam niet veel in huis, want de tankkanonnen bulderden en de kogels floten. Soms gingen de kaarsjes uit, van de luchtdruk waarschijnlijk. Een ogenblik was het daar heel stil, maar dan opeens begon een oudere vrouw te bidden, wat meermaals in de oorlog werd gedaan.

Zo werd het ochtend. Twee moeders gingen de situatie op straat controleren. De mannen, jong en oud, moesten binnen blijven. Je kon nooit weten wie er terug door de straten patrouilleerde, de Duitsers of de Engelsen. Gelukkig waren het de laatsten. We hoopten dat alle gevaar geweken was.

De ganse dag was het lawaaierig, door de kolonnes tanks die door de straten reden. De soldaten werden toegewuifd en bedolven onder bloemen. Vanuit de tanks gooiden ze lekkere chocolade, sigaretten, kaasjes. Als wij vroegen of zij iets wilden, verkozen ze tomaten en perziken, het was juist oogsttijd. Op eieren waren ze ook verlekkerd, want het was lang geleden dat ze die nog gegeten hadden.

Handen drukken, foto's maken, handtekeningen, kusjes, alles hoorde er natuurlijk bij.

De Amerikaanse en Belgische vlaggetjes, die we de laatste voorbije dagen gemaakt hadden en geplakt, spijkerden we aan de ramen vast. Er was een uitbundige vreugde, er werd gedanst en gezongen van It's a long, long way to Tipperary ...! It's a long way to go ...!
Zo kwamen en gingen vele tanks die dag en ook de volgende dagen voorbij. We waren bevrijd zonder veel schade. Erger was het in andere dorpen geweest.

Uit de brochure Verbroedering Vaderlandslievende Verenigingen:

De Schotse verkennings soldaat Tom Marshall was ingedeeld in de 15de Schotse verkenningsdivisie. Ze moesten zo veel mogelijk informatie over de Duitsers inwinnen en die naar de infanteriedivisie zenden. Dat was een gevaarlijke onderneming. Hun opdracht was te patrouilleren in Mol en uit te kijken of er nog Duitsers waren. Indien niet moesten ze doorrijden naar de brug van Mol-Donk die gebombardeerd was. Drie pantservoertuigen reden via de Borgerhoutsendijk, door Ginderbroek en de Hoogstraat in de richting van de kerk tot in de Graaf de Broquevillestraat. Toen werd het pantservoertuig van Tom Marshall plotseling geraakt en hij hoorde een oorverdovende explosie. Hij beseftte meteen dat zijn voertuig geraakt was, remde bruusk en begon meteen uit zijn wagen te kruipen, want de vlammen sloegen uit het voertuig en de munitie ontplofte.

Vanuit de kerktoren van de Sint-Pieter- en Pauwelkerk waren de Duitsers erin geslaagd die Engelse verkenningsvoertuigen te beschieten. Het pantservoertuig van Tom Marshall vloog in brand. De inzittenden moesten zo snel mogelijk het voertuig zien te verlaten en gelukkig slaagden ze erin uit het voertuig te kruipen terwijl de munitie rondom hen explodeerde. Ze kwamen op de stoep terecht vlak voor een groot huis (dat we nu kennen als het huis Helsen). De deur was open en ze renden naar binnen. Ze liepen de kelder in en vanuit een klein raam op stoephoogte zagen ze de Duitsers patrouilleren. Ondertussen had hun artillerie de ontploffing gehoord en wist ze dat de vij-

and nog altijd in Mol was. Ze richtten hun artillerievuur naar de kerk. Toen werd het stil. Tom Marshall zat vier uur in de kelder en plotse-ling hoorden ze lawaai. Hij ging naar buiten en zag tot zijn vreugde dat de Britse troepen gearriveerd waren. Hij vroeg naar de zieken- dragers want zijn vrienden waren zwaar verbrand en hielp ze naar het ziekenhuis brengen. Tom Marshall verbleef zo wat vier dagen in Mol en werd dan weer naar zijn regiment gestuurd. Het uitgebrande pant- servoertuig heeft lang in de Graaf de Broquevillestraat gestaan als een soort monument.

Staf Sannen uit Millegem weet nog dat Mieke Pen uit Ginderbroek, die dienstmeid was in restaurant Belle Vue, gewond geraakte bij het beschieten van de kerktoren van Mol:

We zaten nog maar amper thuis aan tafel, toen er opeens weer ka- nonvuur losbrak met inslagen uit de richting van het Centrum. Geluk- kig hoorden we maar een vijftal knallen.

De straten stonden weer in rep en roer en iedereen vroeg zich af waar ditmaal de Duitse granaten ingeslagen waren. Een projectief was ontploft in het restaurant 'Belle Vue'.

In de keuken van het hotel waren granaatsplinters terecht gekomen, waarbij de bejaarde helpster in de keuken, Mieke Pen (Ooms) van Ginderbroek, een scherf in haar linkerarm kreeg met alleen maar een vleeswonde zonder verwikkelingen tot gevolg. Gelukkig, er hadden even zo goed doden kunnen vallen.

De Engelse militairen werden overal met open armen ontvangen en alras zag men Engels-Belgische koppeltjes in de straten paraderen. Ook de mannelijke bevolking voelde zich in zijn nopjes, want de sol- daten hadden heerlijke sigaretten, die ze gul uitdeelden.

Onze gemeente was stilaan een doorgangscentrum geworden voor de Britse troepen die over de grens in Nederland de overtocht van de grote rivieren trachtten te forceren.